

CHINA 2.

LIMBA

Limba chineză are multe dialecte, mai importante fiind cantoneza, hakka, amoy, foochow, changsha, nanchang și wu. Vorbirea curentă, adesea numită în vest mandarină, este numită de chinezi putonghua și se bazează pe dialectul nordic vorbit în și în jurul capitalei Beijing. Guvernul comunist a promovat acest dialect înaintea tuturor celorlalte forme de chineză și acum este vorbit de aproape două treimi din populație. Un rezultat al acestui fapt este că limba scrisă și cea vorbită sunt acum mai apropiate decât au fost vreodată. Vechiul tip de scriere ideografică a fost abandonat și acum este frecvent folosit un alfabet, mult simplificat, de numai 2.000 de caractere. După 1956 au început să apară cărți și ziare chinezești în care caracterele erau tipărite orizontal de la stânga la dreapta, și nu vertical de la dreapta la stânga cum fusese înainte.

Pe lângă mandarină, limbile din China se clasifică în trei mari familii lingvistice. Familia lingvistică ural-altaică include grupurile lingvistice turcice (kazah, kirghiz, uzbek, salar și uigur), mongolice (meng, tu, dongziang, baoyin și daghurs) și grupurile tungusice (manchu, evenki, orocho gold și xibe). Familia lingvistică mon-khmer din Asia de Sud-Est este reprezentată în provincia Yunnan de limbile wa (kawa), puland (palaung) și penglung. Familia lingvistică indo-europeană este reprezentată doar de vorbitorii de tongdijikă.

RESURSE

China are cele mai mari rezerve de cărbune din lume și cărbunii asigură 80% din consumul de energie al țării. Majoritatea cărbunilor se găsesc în nordul țării. Energia hidro-electrică potențială este între 500 000 000 și 1 000 000 000 kW, dar capacitatea instalată este de numai 26 000 000 kW. Sudul Chinei conține aproape 84% din resursele de hidro-electricitate ale țării.

Producția de petrol brut a crescut vertiginos din 1960, când s-a descoperit țiței la Daqing, în provincia Heilungkiang. În 1983 s-au produs 106 070 000 de tone. Terenuri petrolifere marine s-au dezvoltat în Golful Bo Hai din Marea Galbenă și de-a lungul platformei continentale spre sud până în Vietnam. China este al patrulea mare producător de petrol din lume, cu rezerve recunoscute de petrol de peste

22 milioane de barili. Există terenuri petrolifere importante din Câmpia Mancuriei, peste Câmpia Chinei de Nord, Sichuan, Qinghai și Gansu până în Xinjiang. O altă fâșie se întinde din nord spre sud, de-a lungul mărilor de pe coastă, de la Bohai din Marea Galbenă spre sud, de-a lungul platformei continentale până în Marea Chinei de Sud.

China are o gamă impresionantă de resurse minerale: printre ele se numără cele mai mari rezerve de stibiu și wolfram din lume. Stibiul provine în principal din provincia Hunan din sud-vest și China produce în mod curent aproape 20% din producția lumii. Rezervele de wolfram se găsesc în principal în provinciile Jiangxi, Hunan și Guangdong și China produce aproximativ 15% din producția lumii. China are, de asemenea, rezerve considerabile de bauxită, minereuri de fier, staniu, plumb, mangan, mercur, molibden, sare, fosfați, gips și magnezit.

RELIGIA

Tradițional, principalele religii chineze indigene erau budismul (din secolul 1 d.Hr.) și taoismul, deși cea de-a doua este în fond mai mult o

filozofie decât o religie. Majoritatea chinezilor practicau și confucianismul, un sistem de valori sociale și politice care pune accent pe venerarea strămoșilor. Printre cele mai importante minorități sunt circa 12 000 000 musulmani și 50 000 000 creștini (în principal romano-catolici).

După 1949, sub conducerea guvernului comunist, religia a fost combătută, deși libertatea de a crede într-o religie era garantată prin Constituția din 1954. În timpul Revoluției culturale de la mijlocul anilor 1960, instituțiile religioase au fost distruse, dar din 1978 guvernul a devenit mai tolerant față de ceremoniile religioase. Totuși, există un pericol continuu de tulburări etnice, în special între budiștii din Tibet și musulmanii din regiunea Xinjiang.

INDUSTRIA

După ce comuniștii au ajuns la putere, în 1949, China a naționalizat toate industriile și a implementat o politică de industrializare rapidă, condusă de stat, cu un accent deosebit pe dezvoltarea industriilor de oțel legate de apărare. Din 1978, noile investiții s-au concentrat în industria textilelor și a bunurilor de consum de folosință îndelungată. Industria

prelucrătoare se găsește în șapte regiuni principale. Nord-estul, cu complexul său siderurgic imens din Anshan, este cea mai veche și mai industrializată regiune a Chinei. Baza sa diversificată de resurse întreține industriile de rafinare a petrolului, de minerit al cărbunelui, siderurgică, chimică și a lemnului. De la Beijing la Tianjin se găsește un cordon industrial care produce cărbune și produse ale acestuia, îndeosebi fier și oțel, piese de mașini, produse chimice și textile. Multe industrii similare s-au dezvoltat aproape de Shanghai.

Regiunea centrală de sud conține industriile de prelucrare a alimentelor și a articolelor de artizanat. Spre nord, resursele de fier și cărbune întrețin un complex siderurgic la Wuhan precum și alte industrii.

Regiunea nord-vestică conține orașele Xian și Lanzhou, care se extind rapid. Regiunea sud-vestică este principalul producător de metale neferoase al Chinei și principalele sale centre industriale sunt la Chengdu și Chongqing.

TRANSPORTUL

China are un sistem larg de căi navigabile interne – lungimea totală a canalelor depășește 110.000 km. Acestea sunt concentrate în jurul și între

marile fluvii Yangtze (5.474 km), Huanghe (4.186 km) și Xihe (2.656 km). Totuși, râurile curg dinspre est spre vest și majoritatea canalelor servesc numai partea sudică a țării.

Baza sistemului de transport al Chinei moderne o reprezintă rețeaua sa de căi ferate; acum există circa 53.187 km de căi ferate. Aproximativ 70% din cele construite după 1949 se găsesc în părțile vestice și nord-vestice ale țării.

Există de peste 11 ori mai mulți kilometri de drumuri în China decât în 1949. S-au construit multe drumuri principale noi pentru a deschide regiunile vestice periferice. Principalele drumuri naționale noi leagă regiunile Sichuan, Xinjiang și Qinghai cu Tibetul. Autostrada Karakoram, peste Munții Himalaya de la Kashi la Islamabad (Pakistan), a fost deschisă în 1986. În total, în China există 1.014.300 km de drumuri.

În 1992, rutele aeriene interne ale Chinei, pornind din Beijing și Shanghai, însumau 471.900 km. Există zboruri internaționale spre și dinspre Beijing, Shanghai, Xiamen și multe alte orașe. Principalele porturi marine sunt Dalian, Tianjin, Qingdao, Shanghai, Guangzhou și Zhanjiang.

